

2. Charakterystyka gminy

2.1. Uwarunkowania geograficzne, klimatyczne i przyrodnicze.....	2
2.1.1. Położenie geograficzne oraz struktura terenu.....	2
2.1.2. Warunki klimatyczne.....	3
2.1.3. Zasoby środowiska przyrodniczego.....	4
2.2. Uwarunkowania demograficzne i gospodarcze.....	5
2.2.1. Sytuacja demograficzna gminy.....	5
2.2.2. Struktura i charakterystyka sektora gospodarczego.....	5
2.3. Uwarunkowania rozwojowe gminy.....	6

2.1. Uwarunkowania geograficzne, klimatyczne i przyrodnicze

2.1.1. Położenie geograficzne oraz struktura terenu

Koronowo położone jest w północno-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, 23 km na północ od Bydgoszczy, w dolinie rzeki Brdy. Samo miasto położone jest w kotlinie otoczonej wzgórzami na południowym skraju Borów Tucholskich, gdzie znajduje się szereg malowniczych jezior połączonych w kompleks Zalewu Koronowskiego.

Cechą charakterystyczną dla Koronowa jest polodowcowy krajobraz z licznymi wzniesieniami i pofałdowaniami. W okolicach jezior rynnowych teren przecinany jest licznymi wąwozami.

Koronowo fizjograficznie położone (wg J. Kondrackiego 1998 r.) jest w:

- prowincji - Niż Środkowoeuropejski (31)
- podprowincji – Pojezierze Południowobałtyckie (314)
- makroregion – Pojezierze Południowopomorskie (314.7)
- mezoregion – Pojezierze Krajeńskie, Dolina Brdy (314.72) i Równina Świecka

Gmina miejsko-wiejska Koronowo graniczy z następującymi gminami:

- Gostycyn – gmina wiejska (powiat tucholski),
- Lubiewo – gmina wiejska (powiat tucholski),
- Pruszcz – gmina wiejska (powiat świecki),
- Świekatowo – gmina wiejska (powiat świecki),
- Dobrcz – gmina wiejska (powiat bydgoski),
- Osielsko – gmina wiejska (powiat bydgoski),
- Sicienko – gmina wiejska (powiat bydgoski),
- Bydgoszcz - miasto na prawach powiatu.

Gmina Koronowo zajmuje powierzchnię 41 170 ha (w tym powierzchnia miasta 2818 ha) i składa się z:

- Miasta Koronowo, które podzielone jest na 7 dzielnic: Dzielnicę I - „centralna”, Dzielnicę II - „przemysłowo – składowo – mieszkalna”, Dzielnicę III - „letniskowa”, Dzielnicę IV - „letniskowo – mieszkalna”, Dzielnicę V - „mieszkańcowską – usługową”, Dzielnicę VI - „leśną”, Dzielnicę VII - „rolną”,
- Terenów wiejskich, w skład których wchodzi 33 sołectwa (Buszkowo, Byszewo, Bytkowice, Dziedzinek, Glinki, Gogolin, Gogolinek, Gościeradz, Huta, Krąpiewo, Lucim, Łąsko Małe, Łąsko Wielkie, Małkowsko, Morzewiec, Nowy Dwór, Nowy Jasiniec, Okole, Osiek, Popielewo, Salno, Samociążek, Sitowiec, Skarbiewo, Stary Dwór, Stary Jasiniec, Tryszczyn, Wierzchucin Królewski, Więżowno, Wilcze, Wiskitno, Witoldowo, Wtelno).

Koronowo dzięki bliskiemu sąsiedztwu z Bydgoszczą posiada korzystne powiązania komunikacyjne. Przez gminę przebiegają następujące drogi krajowe:

- nr 25 (Bobolice – Biały Bór – Człuchów – Sępólno Kraj. – Koronowo – Bydgoszcz – Inowrocław – Strzelno - Ślesin - Konin – Kalisz – Ostrów Wielkopolski – Antonin - Oleśnica),
- nr 56 (Koronowo – Trzeciewiec).

Koronowo jest największą gminą w powiecie bydgoskim z powierzchnią stanowiącą 26% całkowitej powierzchni powiatu.

Strukturę użytkowania gruntów na terenie gminy przedstawiono w tabeli 2-1.

Tabela 2-1. Struktura gruntów na terenie Koronowa

	Ogółem	Użytki rolne				Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty i nieużytki
		Razem	Grunty orne	Sady	Użytki zielone		
		[ha]					
Gmina Koronowo	41 170	23 159	21 096	731	1332	12 798	5 112
	100%	56%	91%	3%	6%	31%	12%
Tereny wiejskie	38 357	22 205	19 957	708	1178	11 933	4 691
	100%	58%	90%	3%	5%	31%	12%
Miasto	2 818	1 316	1 139	23	154	865	421
	100%	47%	87%	2%	12%	31%	15%

2.1.2. Warunki klimatyczne

Pod względem klimatycznym obszar Gminy Koronowo znajduje się w granicach tzw. nadnoteckiej dzielnicy rolniczo – klimatycznej (wg R. Czumińskiego), którą charakteryzują opady rzędu 475-500 mm/rok.

Dni z przymrozkami jest tu około 100-110 w roku, dni mroźnych 30-35. Długość okresu wegetacyjnego jest zróżnicowana i wynosi około 200-215 dni.

Pokrywa śnieżna zalega około 50 do 60 dni. Przeważającymi wiatrami są zachodnie (21,1%), południowo – zachodnie (13,7%) i północno – zachodnie (13%).

Zgodnie z polską normą PN-82/B-02403 teren Polski podzielony został na pięć stref klimatycznych. Dla każdej z nich określono obliczeniową temperaturę powietrza na zewnątrz budynków, która jest równa także temperaturze obliczeniowej powierzchni gruntu.

Koronowo leży w II strefie klimatycznej, dla której temperatura obliczeniowa powietrza na zewnątrz budynku wynosi -18°C . Wielkość ta jest wykorzystywana do obliczenia szczytowego zapotrzebowania mocy cieplnej ogrzewanego obiektu.

Dane klimatyczne dotyczące średnich wieloletnich temperatur powietrza podane wg polskiej normy PN-B-02025, dla stacji meteorologicznej „Bydgoszcz”, przedstawiono w tabeli 2-2.

Tabela 2-2. Średnie wieloletnie temperatury miesiąca i liczby dni ogrzewania

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Temperatura [$^{\circ}\text{C}$]	-2,8	-2,2	1,4	6,9	12,4	16,7	17,8	17,0	12,9	7,9	3,3	-0,6
Ilość dni ogrzewania	31	28	31	30	10	0	0	0	5	31	30	31
Liczba stopniodni*	645	566	515	333	56	0	0	0	26	313	441	577

*wskaźnik liczby stopniodni jest jednym z wielu wśród parametrów opisujących warunki pogodowe, dla uproszczonego bilansowania potrzeb cieplnych. Liczba stopniodni jest iloczynem liczby dni ogrzewania i różnicy pomiędzy średnią temperaturą zewnętrzną, a średnią temperaturą ogrzewanego pomieszczenia.

Średnia roczna temperatura dla gminy Koronowo wynosi $7,6^{\circ}\text{C}$, a roczna amplituda temperatury wynosi $10,2^{\circ}\text{C}$. Natomiast średnioroczna liczba stopniodni (dla temperatury wewnętrznej 20°C) wynosi 3470.

Gmina charakteryzuje się korzystnymi warunkami solarnymi. Roczna gęstość strumienia promieniowania słonecznego (dane dla stacji aktynometrycznej Piła) waha się w granicach 727 – 1005 kWh/m².

Położenie Koronowa sprzyja powstawaniu inwersji temperatury powietrza, które potęgowane jest dużą wilgotnością względną. Ogranicza to wymianę powietrza, co sprzyja koncentracji zanieczyszczeń powietrza.

2.1.3. Zasoby środowiska przyrodniczego

Budowa geologiczna

Koronowo położone jest w obrębie mezoregionów: Pojezierza Krajeńskiego, Doliny Brdy i Równiny Świeckiej. Pod względem geomorfologicznym obszar gminy budują wysoczyzny morenowe i tzw. sandry Brdy, które towarzyszą rzece na prawie całym jej przebiegu. Sandr zbudowany jest przeważnie z piasków grubych lub średnich z wkładkami żwirów i głazików. Utwory te są na ogół warstwowe. W ich spągu występuje glina morenowa, która zdeponowana została na piaskach fluwioglacjalnych lub utworach trzeciorzędowych. Od powierzchni zalegają warstwy utworów czwartorzędowych o bardzo zróżnicowanej miąższości, zależnej od ukształtowania osadów podczwartorzędowych oraz działalności późniejszych czynników rzeźbotwórczych. Są one reprezentowane przez trzy poziomy glin zwałowych oraz osady wodnolodowcowe i zastoiskowe. Powyżej występują gliny zaliczane do zlodowacenia północnopolskiego, rozdzielone serią utworów fluwioglacjalnych.

Zasoby wodne

Koronowo leży na obszarze zlewni rzeki Brdy oraz na Pojezierzu Krajeńskim. Rzeka Brda została w latach 1960-62 spiętrzona dla celów energetycznych. W latach 1956-1960 powstało Jezioro Koronowskie, do którego przyłączone zostały jeziora rynnowe znajdujące się w dolinie sandrowej. Występujące jeziora polodowcowe mają kształt wąskich i długich rynien, oprócz tego charakteryzują się stromymi zboczami i są głębokie. Najciekawsze z nich należą do łańcucha tzw. *jezior byszewskich*, które ciągną się ok. 30 km z południowego zachodu na północny wschód i łączącą się przez rzekę Krówkę z Brdą. Na terenie Gminy Koronowo znajduje się strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej wewnętrznej ujęcia wody powierzchniowej z rzeki Brdy-Ciężkówko dla aglomeracji Bydgoszczy.

Zasoby naturalne

Na terenie Gminy Koronowo występują surowce ilaste, kruszywa naturalne oraz torf.

Świat roślin i zwierząt

Na terenie Koronowa występuje bogaty świat roślin i zwierząt. Spośród zwierzyny występującej na terenie nadleśnictwa występują typowe gatunki dla Nizżu Polskiego: jelenie, sarny, dziki, lisy, borsuki, zające, kuny. Nielicznie możemy spotkać gatunki introdukowane: daniela, lokalnie jako ciekawostkę muflona. W biotopach wodnych występuje wydra a ostatnio obserwuje się tu dużą aktywność bobrów. W lasach można spotkać wiele gatunków ptaków śpiewających, liczne dzięcioły oraz łabędzia, żurawia, czaple, bociana czarnego, słonkę, kruką, rybołowa, kanię, myszołowa. Można zaobserwować też orły bieliki i kormorany.

Wielkim bogactwem lasów są płody runa: borówka czernica, borówka brusznica, jeżyny, maliny, poziomki, żurawiny, grzyby. Występuje w przeważającej ilości sosna (ok.90%) i pozostałe: dąb, świerk, modrzew, brzoza, olcha, buk, grab.

2.2. Uwarunkowania demograficzne i gospodarcze

2.2.1. Sytuacja demograficzna gminy

Sytuacja społeczna i demograficzna wywiera bezpośredni wpływ na rozwój gminy. Elementy demograficzne mierzone i ujęte w statystyce to:

- liczba ludności,
- zróżnicowanie wiekowe,
- migracja.

Sytuację społeczno – ekonomiczną można określić poprzez wykazanie:

- liczby osób pracujących i bezrobotnych,
- stopniu wykształcenia ludności,
- możliwości dostępu do edukacji i służby zdrowia.

Na terenie Koronowa zamieszkuje około 23 tys. osób, co przy powierzchni gminy wynoszącej 412 km² daje gęstość zaludnienia 55 osób/km².

Tabela 2-3. Ludność struktura wiekowa

Lp.	Wyszczególnienie	Dane na 31.12.2002			
		Miasto		Tereny wiejskie	
		osób	%	osób	%
1	Ludność ogółem	10 839	100,0	12 118	100,0
2	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	2 701	24,9	3 304	27,3
3	Ludność w wieku produkcyjnym	6 830	63,0	7 225	59,6
4	Ludność w wieku poprodukcyjnym	1 308	12,1	1 589	13,1

Źródło: Spis powszechny, 2002 r.

Rozmieszczenie ludności według jednostek administracyjnych gminy z prognozą na 2011 rok przedstawia tabela 2-4.

Tabela 2-4. Rozmieszczenie ludności według jednostek administracyjnych

Lp.	Wyszczególnienie	Dane na 31.12.2002		Prognoza na 2011
		osób	%	osób
1	Ludność gminy ogółem	22 957	100	24 373
2	Miasto	10 839	47	11 508
3	Tereny wiejskie	12 118	53	12 865

Źródło: Spis powszechny, 2002 r.

Prognozę liczby ludności dla Gminy Koronowo sporządzono na podstawie prognozy GUS dla powiatu bydgoskiego.

2.2.2. Struktura i charakterystyka sektora gospodarczego

W Koronowie dominują dwie funkcje: funkcja rolnicza i funkcja turystyczno – wypoczynkowa.

Funkcja rolnicza lokalizuje się w części zachodniej, północno – zachodniej i południowo – zachodniej gminy. Obszary te charakteryzują się zróżnicowanymi wskaźnikami bonitacyjnymi gleb, począwszy od gleb o wysokich walorach bonitacyjnych (zachodnia część gminy) oraz słabych walorach bonitacyjnych (północno – zachodnia część gminy).

Funkcja turystyczno – wypoczynkowa związana z walorami krajobrazowymi, przyrodniczymi i historycznymi gminy, skoncentrowana jest w części wschodniej i centralnej, głównie wzdłuż Zalewu Koronowskiego oraz rynnę Jezior Byszewskich.

Dodatkowo Miasto Koronowo pełni funkcję administracyjną (jest stolicą gminy posiadającą wiele ważnych urzędów i instytucji o charakterze lokalnym), funkcję turystyczną, funkcję usługową (handlowo –rzemieślnicza, zdrowotną, oświatową, kulturalną) oraz funkcję przemysłową.

Na terenie gminy zarejestrowanych jest ok. 1200 podmiotów gospodarczych, dominuje handel i naprawy. Działalność gospodarcza skoncentrowana jest w Mieście Koronowo. Na terenach wiejskich gminy brak jest dużych zakładów przemysłowych.

2.3. Uwarunkowania rozwojowe gminy

Głównym czynnikiem warunkującym skalę zmian obciążenia środowiska jest dynamika rozwoju gminy.

Elementami wpływającymi bezpośrednio na rozwój Koronowa są:

- zmiany demograficzne,
- migracja ludności, rozwój zabudowy mieszkaniowej stałej i rekreacyjnej,
- rozwój szeroko rozumianego sektora usług obejmującego między innymi:
 - ✓ działalność wytwórczą, handlową, hotelarską i usług komunikacyjnych,
 - ✓ działalność kulturalną i rekreacyjno-sportową,
- wprowadzenie rozwiązań komunikacyjnych do tworzonych centr usługowych, obszarów o wybitnych walorach przyrodniczych oraz obiektów zabytkowych,
- konieczność likwidowania zagrożeń ekologicznych.

Jednak parametrami decydującymi o wielkości obciążenia środowiska naturalnego jest dynamika przyrostu ludności w gminie i wynikające z tego potrzeby mieszkaniowe.

Usytuowanie Koronowa w bliskim sąsiedztwie miasta Bydgoszczy oraz jego bogactwo krajobrazowo-przyrodnicze przesądza o charakterze gminy, jak również o jej sporych możliwościach rozwojowych. Ponadto Koronowo posiada wiele innych atrakcyjnych zasobów i walorów które przyczynią się do jego rozwoju, są to m. in.:

- zabytki o wysokiej klasie, tradycyjny układ ulic oraz zabudowy,
- wody i lasy o wartościach wypoczynkowych,
- bliskość dróg tranzytowych i ważnych szlaków turystycznych,
- bliskość lotniska w Bydgoszczy.

Z punktu widzenia obecnie panujących trendów tzn. dynamicznego rozwoju turystyki, problemy środowiskowe gminy o wybitnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych mogą się coraz bardziej pogłębiać, a nawet zagrozić jej rozwojowi. W Koronowie już teraz widocznych jest szereg problemów środowiskowych, które wymagają szybkiego rozwiązania, są to m. in.:

- brak infrastruktury w zakresie gospodarki odpadami oraz zagospodarowania i utylizacji ścieków nad zalewem Koronowskim, Brdą i jeziorami,
- usytuowanie wysypiska śmieci w pobliżu terenów wykorzystywanych turystycznie,
- brak połączenia pomiędzy systemami wodnymi, w celu zapewnienia dwustronnego zasilania w wodę,
- przestarzałe technologie uzdatniania wody,
- zły stan czystości Brdy na odcinku do zapory w Samociążku.

Wpływ na środowisko wynikający z potencjalnych zmian w dziedzinach rozwojowych Koronowa

Dziedziny rozwojowe	Wpływ na środowisko
Rozwój turystyki i rekreacji	Wzrost: ✓ ilości odpadów, ✓ ilości ścieków, ✓ zużycia wody,
Poprawa efektywności produkcji rolnej	Zagrożenie dla różnorodności biologicznej na obszarze gminy
Powstanie gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych	Ograniczenie zanieczyszczeń gleby i wód, a przez to stworzenie lepszych warunków do produkcji zdrowej żywności. Zachowanie różnorodności biologicznej.
Rozwój aktywności gospodarczej, budownictwa mieszkaniowego i rekreacyjnego	Wzrost: ✓ ilości odpadów, ✓ ilości ścieków, ✓ zużycia wody, ✓ zapotrzebowania na energię ciepłą – pogorszenie się stanu powietrza atmosferycznego
Rozwój infrastruktury technicznej: - rozbudowa kanalizacji i wodociągów, - wprowadzenie systemu segregacji i utylizacji odpadów stałych, - poprawa stanu technicznego dróg, powiązań komunikacyjnych oraz budowa obwodnicy miasta.	Poprawa jakości wód, powietrza i gleby.